

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فلسفه

رشته‌های ادبیات و علوم انسانی – علوم و معارف اسلامی

پایه یازدهم

دوره دوم متوسطه

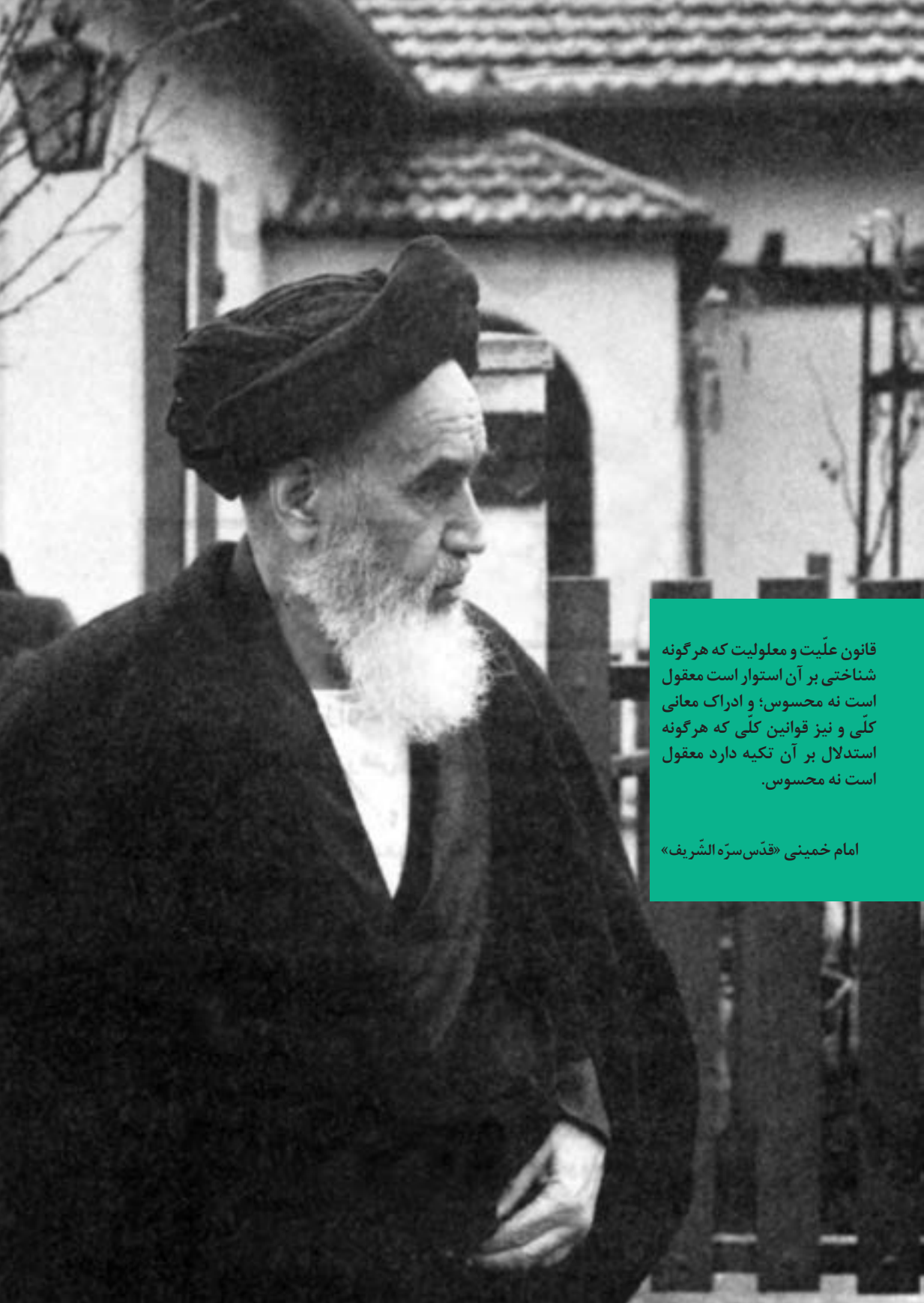
۱۳۹۶

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب:	فلسفه پایه یازدهم دوره دوم متوسطه - ۱۱۱۲۲۶
پدیدآورنده:	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:	حمید طالب‌زاده (مؤلف) - رسول برجیسیان، فخری ملکی (بازنگری و اصلاح) - سیداکبر میرجعفری (ویراستار)
مدیریت آماده‌سازی هنری:	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی:	لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) - جواد صفری (مدیر هنری، طراح جلد) - مهلا مرتضوی (صفحه‌آرا) - زهرا ایمانی نصر، افسانه امیراحمدی، زهرا رشیدی مقدم، فاطمه صفری ذوالفقاری، سپیده ملک‌ایزدی، حمید ثابت کلاچاهی، ناهید خیام‌باشی (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان:	تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، ۸۸۸۳۰۹۲۶۶، ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ وبگاه: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir
ناشر:	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش) تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹
چاپخانه:	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ:	چاپ اول ۱۳۹۶

شابک ۷-۲۷۳۳-۵-۹۶۴-۹۷۸
ISBN 978-964-05-2733-7

قانون علیّت و معلولیت که هرگونه شناختی بر آن استوار است معقول است نه محسوس؛ و ادراک معانی کلی و نیز قوانین کلی که هرگونه استدلال بر آن تکیه دارد معقول است نه محسوس.

امام خمینی «قدّس سرّه الشّریف»

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع، بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست

۱	بخش اول: معنا و قلمرو فلسفه
۲	فلسفه چیست (۱)
۱۲	فلسفه چیست (۲)
۲۶	فلسفه چیست (۳)
۳۳	بخش دوم: نخستین فلاسفه یونان
۳۴	آغاز فلسفه
۴۲	شهید راه حکمت
۶۳	گوهرهای اصیل و جاودانه
۸۴	اندیشمندی منظم و موشکاف
۱۰۲	فلسفه بعد از ارسطو

دانش آموزان عزیز

سلام بر شما

کتابی که پیش رو دارید در دو بخش تنظیم شده است. بخش نخست که شامل سه درس است، دربارهٔ ماهیت فلسفه و مباحث آن سخن می‌گوید و بخش دوم به سه فیلسوف بزرگ یونانی (سقراط، افلاطون و ارسطو) و فلسفه بعد از ارسطو اختصاص دارد. اولین درس بخش دوم پیرامون محاکمهٔ سقراط تنظیم شده است. سقراط که شاید بزرگ‌ترین و محبوب‌ترین چهرهٔ فلسفی تاریخ به حساب آید، به جهت اندیشه‌های والای خود قربانی جهل و تعصب قوم خود گردید. حکایت سقراط و محاکمهٔ مظلومانهٔ او، پیام دردمندانهٔ یک حکیم را به گوش تاریخ طنین‌انداز می‌کند و بدین سبب هر متفکری در مواجهه با سقراط، با او انس می‌گیرد و گویی در درون خود با او زندگی می‌کند؛ به همین جهت ما نیز داستان سقراط را که در حقیقت آغاز تفکر فلسفی است، در آغاز بخش دوم قرار داده‌ایم. درس سقراط براساس گزارش افلاطون از محاکمهٔ وی که در آثار افلاطون «آپولوجی^۱» یا «دفاعیه» نامیده شده، تنظیم شده است. پس از سقراط نوبت به افلاطون می‌رسد که شاگرد بزرگ سقراط است. بحث‌هایی که از افلاطون برگزیده شده است، شما را با سیر تفکر این فیلسوف آشنا می‌کند. افلاطون در همهٔ گفت‌وگوهای خود، عقاید خود را از زبان استاد فرزانه‌اش، یعنی سقراط، بیان می‌کند و همواره قهرمان ماجراهای فلسفی او سقراط است.

بعد از افلاطون نوبت به شاگرد برجستهٔ او یعنی ارسطو می‌رسد. از ارسطو نیز بحث‌هایی انتخاب شده است تا زمینهٔ آشنایی با تفکر فلسفی او فراهم شود. در بخش آخر کتاب مختصری از آرای فلاسفهٔ بعد از ارسطو (کلیبیان، رواقیان، اپیکوریان و نوافلاطونیان) مطرح می‌گردد. گفتنی است که در این کتاب، مقصود، دفاع از آرای فیلسوفانی که نام بردیم نیست، بلکه هدف اصلی، آشنایی شما با مباحث فلسفی است و به همین جهت قسمتی از آرای آنان انتخاب شده تا در جریان گوشه‌ای از تفکر فیلسوفان یاد شده قرار گیرید.

لذا، از شما می‌خواهیم در طول سال تحصیلی به نکات زیر توجه کنید:

❑ آموزش درس باید در فضایی فعال، پویا و با مشارکت و همکاری شما اتفاق بیفتد.

فَعَالِیَّت و مشارکت شما در کلاس سبب فهم و شناسایی می‌شود. به همین جهت در متن هر درس تعدادی فَعَالِیَّت پیش‌بینی شده که به‌صورت گروهی یا انفرادی انجام می‌شود و نتایج آن به دبیر ارائه می‌گردد. بخشی از نمرهٔ مستمر به انجام این فَعَالِیَّت‌ها اختصاص دارد.

۲ تمرین‌های پایان درس را با دقت کافی و با بهره‌مندی از توانایی خود انجام دهید. همچنین از دوستان خود برای طراحی تمرین‌های دیگر کمک بگیرید تا در اثر انجام پیوستهٔ تمرین‌ها توانایی لازم در این درس را به‌دست آورید.

۳ فَعَالِیَّت‌هایی که در هر درس با عنوان‌هایی مانند «بررسی، تأمل، نمونه‌یابی، تکمیل و تطبیق و ...» آمده، باید هم‌زمان با تدریس، توسط شما دانش‌آموزان انجام شود. زیرا این فَعَالِیَّت‌ها قسمتی از درس محسوب می‌شوند و درس بدون این فَعَالِیَّت‌ها کامل نیست.

۴ آن دسته از فَعَالِیَّت‌های داخل کادر رنگی در درون متن که با علامت ستاره مشخص شده‌اند، فقط برای فَعَالِیَّت کلاسی است و نباید از آنها در ارزشیابی پایانی و آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها سؤال طرح شود، البته در ارزشیابی مستمر تأثیر دارند.

۵ ارزشیابی شما دارای دو بخش «مستمر» و «پایانی» است. ارزشیابی مستمر که دارای اهمیت خاصی است، شامل موارد زیر است:

الف) توانایی پاسخ به سؤال‌های دبیر از درس

ب) توانایی در انجام فَعَالِیَّت‌های داخل درس

ج) توانایی در انجام تمرین‌های پایان هر درس

د) مشارکت در کار گروهی و فَعَالِیَّت‌های داخل کلاس

هـ) انجام کارهای فوق‌العاده مانند تحقیق، ارائهٔ مقاله و کنفرانس

خداوند یار و نگهدار تان باد

